

De esta manera durante el segundo año de funcionamiento de la Escuela, el Patronato trasladó al nuevo local sus dependencias administrativas impartiendo también algunas clases en la nueva Escuela, inaugurándose el curso académico el 7 de Octubre de 1929 (7).

El 5 de Octubre de 1930 se inauguraron oficialmente los nuevos locales coincidiendo con la apertura del curso, presidiendo dicho acto el Excmo. Sr. Marqués de Guad-el-Jelú, Ministro de Trabajo y Previsión, y el día 9 de Octubre empezaban las clases con una matrícula superior a 300 alumnos (8).

Sin embargo este nuevo local, con ser más espacioso que el de la calle Armafiá resultaba insuficiente, no gozando de las condiciones de comodidad y holgura que necesitaba la Escuela; por ello y aprovechando la presencia del Excmo. Sr. Ministro D. Pedro Sangr6 y Ros de Olano, se solicitó la ayuda económica del Estado para efectuar en el local las obras necesarias para su acondicionamiento.

Con el fin de estudiar dicha cuestión se nombró una Comisión cuya labor iba dirigida a la adquisición de algún inmueble capaz de albergar la Escuela del Trabajo. Pero debido al alto precio que suponía la compra de nuevos locales, el Patronato realizó gestiones hasta obtener del Excmo. Ayuntamiento la promesa verbal de que la ciudad cedía terrenos espaciosos y bien situados para instalar la futura Escuela del Trabajo si el Ministerio sufragaba las obras de construcción.

Como dichos terrenos estaban cedidos al Ramo de la Guerra para la construcción de cuarteles, fue preciso recabar la devolución de la posesión de los terrenos al Ministerio, trasladándose para ello a Madrid el Sr. Alcalde D. Joaquín Monteverde junto con el Secretario del Patronato (9).

Una vez solventadas las dificultades antes mencionadas, se procedió a la construcción del nuevo edificio diseñado por el arquitecto y profesor de la Escuela D. José Mª Monravá López, que lindaba con la Plaza Imperial Tàrraco, la Rambla de S. Juan y la Carretera de Lérida.

Dicho edificio está dedicado a la enseñanza profesional en nuestros días, denominándose actualmente Instituto Politécnico Nacional de Tarragona.

BIBLIOGRAFIA

- *La Mancomunitat a Catalunya* Joaquim de Camps i Arboix.
- *La Formación Profesional en Barcelona*, Ramon Alberdi, Ediciones D. Bosco, Barcelona 1980.
- Memoria del Patronato de 31 de Diciembre de 1929.
- Carta Fundacional del Patronato de F. P. de Tarragona.
- Memoria estadística curso 1928-1929.
- Memoria del Patronato 1930.

NOTES

- (1) *La Formación Profesional en Barcelona*, Ramon Alberdi, pág. 100.
- (2) Memoria del Patronato de 31 de Diciembre de 1929.
- (3) El mencionado Estatuto fue aprobado el 23 de Octubre de 1928 y no el 14 de Diciembre de 1928 como consta en la Memoria del Patronato de 31 de Diciembre de 1929.
- (4) Carta Fundacional del Patronato de F. P. de Tarragona.
- (5) *Ibid.*
- (6) Memoria estadística curso 1928-1929.
- (7) *Op. Cit.* Memoria del Patronato 31-XII-1929.
- (8) Memoria del Patronato 1930.
- (9) *Ibid.*

L'ESCOLA DE COMERÇ DE TARRAGONA

Mª Josepa Figueras i Serrano

A començament de segle i com a conseqüència de l'especialització i racionalització que necessitava la indústria i un nou sistema de circulació de diners impel·leren a la societat en general i a la catalana en particular a la formació d'una mà d'obra qualificada. Una de les projeccions d'aquesta realitat fou la creació de les Escoles de Comerç Catalanes. El 1917 es creà l'Escola de Comerç de Tarragona (1).

Aquests Centres foren heretats per la Generalitat de Catalunya de la Mancomunitat i depenien del CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria) (2). La Dictadura de Primo de Rivera clausurà l'Entitat.

L'Escola de Comerç de Tarragona ja impartí les seves classes durant el curs 1928-29 (3) a iniciativa del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Tarragona i perdurà durant els anys en que es mantingué la Segona República Espanyola.

En el 1930 la Revista *El Comercial* i en la seva editorial (4) ens parla de l'Escola de Comerç amb un títol prou suggestiu i urgent: "Llamada apremiante al comercio de esta plaza". En ell, després d'explicar-nos qui financia l'Escola, de l'èxit obtingut en el seu segon any de classes, de les finalitats que persegueix el Centre en el que els alumnes tot i que són conscients de que l'Escola només els hi pot facilitar un certificat d'haver cursat els estudis ja que ni ven títols ni proporciona etiquetes de suficiència, acaba fent una crida i donant raons perquè els comerciants ajudin monetàriament i vegin clar la necessitat d'una Escola de Comerç en benefici dels propis comerciants.

L'Escola estava subvencionada, durant el període republicà, per la Generalitat, Ajuntament, Cambra de Comerç, CADCI i particulars (5). El Centre de Dependents hi aportava una quantitat de 1.000 pts. anuals, a més a més de la matrícula dels alumnes. Cada any es becava amb 60 pts. l'import de tres matrícules.

Es volia que l'Escola fos eminentment popular; hi havia una matrícula d'uns cent alumnes entre nois i noies, i malgrat les diferents aportacions hi havia un punt dèbil que era la part econòmica. Així els alumnes estaven en una situació bastant precària degut a la manca fins i tot d'un mobiliari escolar adequat. El dèficit, que acostumava a ésser-hi cada any, era pagat per particulars.

ESTUDIS I EMPLAÇAMENT DE L'ESCOLA

Estava situada a la Plaça del President Macià, 10-1a., també dita plaça Olozaga. El Plà d'Ensenyament estava adaptat al de l'Escola de Comerç Oficial de Barcelona.

El Curs començava el primer d'octubre i durava fins al 31 de maig; els exàmens se celebraven durant la primera quinzena del mes de juny. El temps per matricular-se era el setembre; per ingressar calia tenir 13 anys; el preu de la matrícula era de 20 pts. anuals pel grup d'assignatures i la forma d'ingrés es feia mitjançant exàmens; eren dispensats els alumnes que procedien d'un centre oficial.

Al finalitzar els estudis es lliurava un certificat de les assignatures aprovades (6). Els alumnes que ho desitjaven s'examinaven a l'Escola de Comerç Oficial de Barcelona.

Els estudis duraven tres cursos, hi havia també un grau preparatori i comprenien: (7)

GRAU PREPARATORI:

- Aritmètica i geometria
- Mecanografia
- Geografia general i especial d'Espanya
- Gramàtica Castellana.

PRIMER CURS:

- Francès, primer curs
- Càlcul comercial
- Taquigrafia
- Legislació mercantil.

SEGON CURS:

- Anglès, primer curs
- Alemany, primer curs
- Francès, segon curs
- Taquigrafia
- Comptabilitat, primer curs.

TERCER CURS:

- Economia política i estadística
- Anglès, segon curs
- Alemany, segon curs
- Comptabilitat, segon curs
- Física i química, pràctiques de Laboratori.

A més hi havia les classes de català, obertes als alumnes de tots els grups. Oficiosament fou establerta aquesta classe el curs 1930-31; al curs següent fou inclosa oficialment dintre el pla d'ensenyances de l'Escola. Les classes de català eren bisetmanals, mentre que les de les altres matèries eren dia per altre (8).

VIDA DE L'ESCOLA

Ultra els estudis que s'hi feien, cada any al finalitzar el curs escolar es feia una excursió. S'editava un programa i se celebraven diferents concursos i jocs. Tenim ressò que el curs 1932-33 l'excursió es va fer a Falset i Escala Dei, al curs 1933-34 van anar a Santes Creus.

Com a estímul pels estudiants el Patronat concedia uns premis ordinaris de fi de curs, però a més en concedia d'especials i un d'extraordinari, que fou iniciat per primera vegada l'any 1930. La Junta de Professors proposava una llista i el Patronat escollia l'alumne distingit fent un examen previ. Aquest premi era valuós, no només per la distinció que suposava sinó pel seu valor material. Al 1930, per exemple, es podia escollir entre un viatge a París amb sis dies d'estància pagada, o un despatx complet... (9).

PROFESSORAT

- Sr. Lobo, agrònom, es distingia per les seves classes de laboratori.
- Sr. Josep Cuchillo, professor de taquigrafia.
- Sr. Joan Junquers, professor d'anglès i francès.
- Srs. Andreu i B. Muñoz de matemàtiques.
- Sr. A. Quintana, professor de ciències (10).
- Sr. Feliu Moles, director.
- Sr. Carles Pallach Badia, secretari i professor de català. Precisament les escoles dependents del CADCI es distingien per la seva catalanitat.

La retribució que rebia el professorat era de 70 pts. mensuals. Oficialment, però era una quantitat superior per un donatiu que alleugeria, la ja precària situació econòmica de l'Escola (11). A l'abril del 1932 l'Ajuntament subvencionà les classes de català amb 250 pts (12). Els honoraris del professor de català eren iguals als dels altres.

ALTRES ASPECTES

L'Escola Mercantil de Tarragona estava regentada per un Patronat. En el 1930 el President era el Sr. E. Marsol i en el 1934 el Patronat estava format per:

Josep Bonet Amigó, President
Emmanuel Marsol Albareda, Vicepresident
Washington Valls, Tresorer.

Hi havia una secció d'esports. Un dels principals fou el Basquet-vol; equip creat l'any 1932.

Existia una Associació d'alumnes i ex-alumnes. El seu President l'any 1933 era en Joan-Martí i Florit.

Tenien relacions amb altres escoles, com per exemple amb l'Escola del Treball, que per mitjà del seu portaveu, la Revista *Tècnica i Treball*, ofereixen les seves planes a l'Escola del Comerç.

NOTES

- (1) Solà, P.: *Els Ateneus obrers i la cultura popular a Catalunya (1900-1939)*, Edicions La Magrana. Barcelona 1978, pàg. 75.
- (2) El CADCI fou una entitat social i política fundada a Barcelona el 1903 per un grup de dependents de comerç i d'oficines, de tendència catalanista. Admetia socis protectors (comercials o industrials) per ajudar les Escoles Mercantils Catalanes que depenien del CADCI, on les classes eren donades en català. Tenien diferents seccions a més de l'Escola: esports, excursionisme, cooperativa de consum, mutualisme... A partir de l'abril del 1931 l'entitat es decantà per la Política de l'Esquerra Republicana i radicalitzà el seu catalanisme. *Gran Enciclopedia Catalana* vol. 4, pàg. 827.
- (3) i (4) El Comercial. Revista mercantil i agrícola, organ de la cambra oficial de comerç, d'indústria i navegació de Tarragona, 15-VI-1930, primera plana.
- (5) Còpia d'una carta inèdita del Sr. Carles Pallach dirigida al President de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.
- (6) Generalitat de Catalunya *Guia de les Escoles i Institucions d'Ensenyament Mitjà, Secundari i Superior de Catalunya* per a ús dels alumnes que surten de l'Escola Primària, 1934 Barcelona.
- (7) Programa de l'Associació d'Alumnes i Ex-Alumnes de l'Escola de Comerç de Tarragona. Excursió a Santes Creus. Dia 13 de maig del 1934. Impr. Renaixement, Rambla, 14 d'abril.
- (8) Carta esmentada del Sr. Pallach.
- (9) El guanyador d'aquest premi extraordinari fou el Sr. Carles Pallach, qui després d'ésser alumne ocupà diferents càrrecs dins de l'Escola, distingint-se com a professor de català. La seva esposa, Sra. Carne Estela i Folch, alumna també de l'Escola és qui ens ha deixat algun material per a confeccionar el present treball, a ella sobre tot li agraïm, però, les explicacions sobre el tema i el seu testimoniatge directe.
- (10) El Sr. A. Quintana publicà diferents articles al *Butlletí de Mestres*.
- (11) Carta esmentada del Sr. Pallach.
- (12) Ofici de l'Ajuntament de Tarragona, 13-IV-32, aprovat el 18-IV-32.